

Ärende: VN/7020/2024

Lausuntopyyntö tekoäly- ja tekijänoikeuspienryhmien loppuraporteista

1. Täydentäviä huomioita pienryhmien laatimiin loppuraportteihin

Onko pienryhmä 1: Tekoäly luovassa työssä loppuraportin sisältöön täydennettävää oman toimialasi osalta?

-

Onko pienryhmä 2: Teknologia loppuraportin sisältöön täydennettävää oman toimialasi osalta?

-

Onko pienryhmä 3: Oikeudelliset kysymykset loppuraportin sisältöön täydennettävää oman toimialasi osalta?

-

2.1 TOIMENPITEET

1. Kannatanko esitettyjä toimenpiteitä?

- Svenska litteratursällskapet i Finland SLS stöder en modell där EU-kommissionens AI-byrå och andra EU-aktörer skapar europeiska och internationella standarder samt riktlinjer och tillämpningsanvisningar.

- Frågor om användningen av upphovsrättsligt relevant material i AI-sammanhang, till exempel för att träna AI och bygga språkmodeller, bör inte lösas genom nationell avtalslicenslagstiftning. Det är viktigt att AI-frågorna regleras genom enhetlig lagstiftning på unionsnivå.

- Den nationella upphovsrättslagens bestämmelser om begränsning av upphovsrätten vid text- och datautvinning baserar sig på DSM-direktivet (EU) 2019/790, som har antagits på EU-nivå genom fullständig harmonisering och AI-förordningen förbjuder uttryckligen nationell reglering som avviker från AI-förordningen. Således bör inte dessa begränsningar inskränkas eller ändras till en avtalslicensbestämmelse, vilken alltid skulle kräva tillstånd från en avtalslicensorganisation för att använda text- och bildmaterial, till exempel för att träna AI och bygga språkliga modeller. Ett införande av avtalslicenssystemet skulle stå i konflikt med begränsningsbestämmelsen. Nationell reglering bör inte heller införas för träningsdata för generativa AI-modeller.

- Rapporteringsskyldigheten för träningsdata för generativa AI-modeller bör följa AI-byråns rapporteringsmodell, inte definieras nationellt.
- För en positiv utveckling av säkerheten och ekonomin inom EU krävs det en positiv utveckling inom teknologisektorn i EU. Sambandet mellan ekonomisk och teknologisk utveckling har betonats i Mario Draghis rapport om att förbättra Europas konkurrenskraft. The European Alliance for Research Excellence (EARE) motsätter sig avtalslicenssystemet, som de anser försvårar positiv utveckling inom forskning, utveckling och innovation.
- Den nuvarande lagstiftningen gör det möjligt för minnesorganisationer att verka inom AI-ekosystemet. Minnesorganisationernas roll bör fortsatt beaktas och säkerställas, och användningen av deras omfattande material för forskning bör inte begränsas av nationell lagstiftning. Finland är och bör förbli en central aktör inom europeisk AI-forskning. När man granskar den juridiska regleringen av AI-forskning, utveckling och innovation bör fokus ligga på EU:s digitala inre marknad och EU-nivåns reglering. Finland bör inte införa strängare lagstiftning än vad AI-förordningen föreskriver i sin strävan att skapa enhetlig och heltäckande harmoniserad reglering av AI-system och generativa AI-modeller på EU-nivå.
- Införandet av en separat finsk avtalslicens skulle skapa komplexa problem på EU-nivå och skulle strida mot DSM-direktivets reglering om datautvinning. Avtalslicensen skulle också sätta aktörer underställda finsk lag i en annan och sämre position jämfört med andra EU-länder. Det är också uppenbart att förändringen skulle påverka AI-forskningen i Finland negativt och leda till att företag som utvecklar AI-modeller och -system flyttar till andra länder.

2. Onko jokin toimenpide mielestäsi toista tärkeämpi?

Det viktigaste är en enhetlig juridisk ram för AI på EU-nivå.

Regleringen på EU-nivån möjliggör forskning, utveckling och innovation av AI-modeller och AI-system. Finland bör undvika nya undantag från den gemensamma regleringen i den nationella lagstiftningen.

Den viktigaste åtgärden är europeiska och internationella standarder samt riktlinjer och tillämpningsanvisningar för AI införs.

3. Millä tavalla katsot, että toimenpiteet tulisi toteuttaa?

Reglering, standarder, riktlinjer och tillämpningsanvisningar samt utveckling av upphovsrättsinfrastruktur relaterad till AI bör göras genom internationellt samarbete och på EU-nivå, inte genom nationella särregleringar.

2.2 KOULUTUS- JA TIEDOTUS

1. Kannatanko esitetyjä toimenpiteitä koulutukseen ja tiedotukseen liittyen?

SLS stöder en ökning av information och utbildning relaterad till AI.

Spelreglerna och riktlinjerna för AI bör göras genom internationellt samarbete och på EU-nivå.

Metadatas och olika identifierares roll är betydande i skärningspunkten mellan AI och upphovsrätt, och det är mycket viktigt att skapa tydliga riktlinjer för detta. Minnesorganisationer har en betydande expertis angående metadata och identifierare, och denna expertis bör utnyttjas även i detta sammanhang.

2. Onko jokin ehdotettu teema mielestäsi toista tärkeämpi?

Vi hänvisar till svaret ovan i punkt 1.

3. Millä tavalla katsot, että koulutus ja tiedotus tulisi toteuttaa?

Minnesorganisationernas roll i förhållande till forskningen bör säkerställas. Tillgången på högkvalitativt data och material från minnesorganisationerna har en direkt inverkan på forskningens kvalitet och därigenom även på utbildningsnivån. Minnesorganisationer har en betydande expertis angående metadata och identifierare, och denna expertis bör utnyttjas även i detta sammanhang.

2.3 SELVITYKSET

1. Kannatanko esitettyjä aiheita selvittäväksi?

SLS stöder utredningar om de föreslagna ämnesområdena.

I utredningarna är det viktigt att beakta att vetenskaplig AI-forskning omfattas av annan lagstiftning än annan verksamhet, såsom kommersiell verksamhet.

2. Onko jokin selvityksen aihe mielestäsi toista tärkeämpi?

Att fastställa kriterier för högkvalitativa dataset är viktigt för att identifiera och förebygga brister och snedvridningar i det träningsmaterial som används då AI-modeller byggs.

3. Millä tavalla katsot, että selvitykset tulisi toteuttaa?

Det är väsentligt att vetenskapssamfundet, kulturarvssektorn, andra offentliga aktörer som förvaltar datalager och även inhemska kommersiella AI-utvecklare deltar i utredningarna, så att frågorna inte huvudsakligen granskas ur rättighetshavarnas och upphovsrättsorganisationernas perspektiv. Målet med utredningarna bör vara att hitta metoder och ramar för lösningar som säkerställer förutsättningarna och konkurrenskraften för finländsk forskning och AI-utveckling med beaktande av de principer för öppen vetenskap som godkänts av vetenskapssamfundet och även att trygga att den finländska kulturen, kulturarvet och de finländska språken synliggörs i AI-modellerna.

Utredningarna bör granska forskningsrelaterad och kommersiell AI-utveckling separat.

3. Lopuksi

Muita huomioita pienryhmien laatimiin loppuraportteihin ja niissä esitettyihin suosituksiin?

I arbetsgrupperna var rättighetshavare och upphovsrättsorganisationer mycket kraftigt representerade, vilket väsentligen påverkat gruppernas slutrapporter.

Det skulle vara synnerligen viktigt att utvidga den fortsatta diskussionen till att omfatta även vetenskapssamfundet, kulturarvssektorn och andra offentliga aktörer som förvaltar datalager, samt även kommersiella AI-aktörer. På så sätt säkerställs en så bred och balanserad förståelse som möjligt av AI och dess nuvarande utvecklingsmetoder. Detta gäller i synnerhet frågan om i vilken utsträckning användningen av AI och språkmodeller eventuellt kan ses innebära att originaltexter och bilder överförs på ett upphovsrättsligt relevant sätt till allmänheten genom språkmodellerna.

Olika lösningsalternativ och de risker som är förknippade med dem bör granskas med beaktande av alla parter välgrundade intressen. AI har omfattande effekter på hela samhället och bland annat på vetenskapens och forskningens konkurrenskraft, synliggörandet av den finländska kulturen och kulturarvet och de finländska språken i språkmodellerna och den europeiska suveräniteten i den globala konkurrensen. Därför kan inte ramarna för användningen av AI endast fastställas utgående från rättighetshavarnas och upphovsrättsorganisationernas intressen.

Lång Jonas
Svenska litteratursällskapet i Finland